

Algemene beschouwingen Raad Dalfsen

Perspectiefnota 2023-2026

Voorzitter,

We leven nog steeds of alweer in een snel veranderende samenleving. Ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op en wat vandaag nieuw is, is morgen alweer oud. Vrede en voorspoed leken zo vanzelfsprekend, we hebben gemerkt dat beide heel fragiel zijn. Oorlog is dichtbij gekomen.

Waar we ons als ChristenUnie ook zorgen over maken, is de groeiende kloof tussen wie heeft en wie niet heeft. Dan gaat het niet alleen over geld, maar ook over kansen en mogelijkheden, over opleiding en werk, over meedoen of niet meedoen. Hierbij moest ik denken aan het boek van Joris Luijendijk over de 7 vinkjes. Heel in het kort: hoe meer vinkjes je hebt, zoals de juiste sekse, huidskleur, afkomst, opleidingsniveau, hoe meer kansen en mogelijkheden je hebt in onze samenleving. En die vinkjes heb je gewoon, daar hoeft je niets voor te doen. Hij signaleert hierbij ook dat de kloof tussen mensen met veel en de mensen met weinig vinkjes groter lijkt te worden, waardoor onbegrip en polarisatie toenemen en vertrouwen afneemt. Je hoeft het niet in alles met Luyendijk eens te zijn, maar het is wel heel verfrissend om eens met die blik om je heen te kijken. Hoe houden we in zo'n klimaat onze Dalfser samenleving bij elkaar?

Met deze blik hebben we naar de PPN gekeken: Kunnen we de komende jaren de juiste dingen doen voor al onze inwoners en hoe doen we ze dan ?

En dan gaat het niet alleen om geld, maar om veel meer: een gezonde, leefbare samenleving waar iedereen telt en kan meedoen. Hoewel veel zaken buiten onze (directe) invloed liggen zijn wij als raad en college wel de eerste bestuurslaag waar onze inwoners mee in aanraking komen. Dat betekent dat wij ons, waar we maar kunnen, moeten inzetten voor vertrouwen en samenwerking. We moeten betrouwbaar zijn, transparant en duidelijkheid.

De ChristenUnie is van mening dat behoedzaam begroten nodig blijft. Tegelijk zijn er een aantal zaken die we moeten aanpakken. Dat hoeft niet altijd extra geld te kosten, vaak gaat het om onze focus en om welke prioriteiten we stellen. Daar waar het wel extra geld vraagt vinden wij het verantwoord om, nu er extra financiële middelen zijn, deze ook in te zetten waar dat nodig is. Zeker waar we met het inzetten van incidentele middelen de structurele uitgaven kunnen verlagen.

Concreet uitgewerkt in een aantal zaken die we als ChristenUnie belangrijk vinden:

Woningbouw: er is veel behoefte aan woningen. Voor ons ligt de focus op betaalbare woningen voor de lage en middeninkomens. Daarom zien we graag een extra investering in sociale huur en koop. Dat kan door meer grond daarvoor te bestemmen. Dat kan ten koste gaan van de grondexploitatie. Deze dan aanvullen vanuit de reserves vinden wij een verantwoorde investering. Ziet het college hier mogelijkheden? **1 2**

Daarnaast zien we graag meer ruimte voor Tiny houses. Hoe staat het met de toegezegde uitbreiding van de mogelijkheden? **3**

Verkeersveiligheid: we zien twee lijsten in het kader van het onderhoudsniveau van de openbare ruimte. Daarnaast zijn er in onze gemeente meerdere verkeersveiligheidsknelpunten (Buldersweg en het ontbreken van een fietspad langs Evenboersweg in Nieuwleusen, de Wagenmanbrug, Oosterdalfsersteeg, de Rondweg en de aansluiting vanaf de brug/station richting het Centrum). We willen graag een inventarisatie van deze knelpunten met een bijbehorend plan van aanpak inclusief kostenramingen. **4**

Jeugdzorg: Onze insteek is niet in de eerste plaats dat we minder geld willen uitgeven. Gaat ons niet om goedkoper maar om beter. Minder Jeugdzorg? Graag, want dat betekent dat het met meer jongeren en hun gezinnen beter gaat. Dat mag wat ons betreft door extra te investeren in preventie, armoedebestrijding, minder prestatiedruk of meer ondersteuning van ouders. Dat kan ook door te sturen op een maatschappelijk gesprek over wat normaal is en wat niet, over waar jeugdzorg wel en niet voor is bedoeld. In de woorden van staatssecretaris Maarten van Ooijen: examenstress is heel normaal en geen reden voor jeugdzorg.

Bij de te nemen maatregelen worden meer datagericht werken en bijstelling van de beleidsregels genoemd. Dat klinkt alsof het beleid strenger moet worden. Wij willen dat ook ingezet kan worden op een ruimhartige bijstelling van beleid waar dat nodig is. Hoe ziet het college dit? **5**

Preventiebeleid. We hebben destijds, toen wij instemden met een bezuiniging van 5 % op het welzijnswerk, gevraagd om een kritisch volgen van de effecten. Daarbij hebben wij de wethouder gevraagd om naar de raad terug te komen mocht de bezuiniging te grote, niet gewilde gevolgen hebben. Dat zou voor ons reden kunnen zijn om in te stemmen met het gedeeltelijk of geheel terugdraaien van de bezuinigingen of zo nodig extra budget te reserveren. We hebben nu kunnen lezen dat meer samenwerking gestalte krijgt, maar dat daarmee de beoogde bezuiniging niet kan worden gehaald. Dat is voor ons reden om nu in te stemmen met het terugdraaien van deze bezuiniging. Tegelijk vragen we ons af of er ook breder is gekeken naar andere ongewilde gevolgen van de verschillende de bezuinigingen en welke knelpunten we daar zien. **6**

Inkomensondersteuning is meer dan bijstandsuitkeringen. Het zou mooi zijn als we inderdaad niet meer hoeven uit te geven. Maar we vragen ons af of dit wel de juiste inschatting is. Gevolgen van corona, stijgende energiekosten en oplopende inflatie maken dat steeds meer inwoners moeilijk kunnen rondkomen. Welke mogelijkheden heeft de wethouder om deze groep in beeld te krijgen en te houden? En wat kan voor hen gedaan worden? **7**

Plattelandsontwikkeling: Er liggen grote opgaves op het gebied van milieu en duurzaamheid voor de hele samenleving. Het kan niet zo zijn dat de pijn alleen bij de agrarische sector komt te liggen. We moeten het samen oplossen in de hele keten, ook industrie, mobiliteit en wij als consumenten moeten meedoen. De grootschalige vervuulende industrie is beperkt in Dalfsen. De opgave zal terecht komen in het landelijk gebied en dus bij de agrariërs. Het is belangrijk om alert te zijn op knelpunten. Wat kunnen wij in Dalfsen daarin aanvullend aan het provinciale beleid bijdragen? Wij willen graag samen met onze agrariërs de noodzakelijke stappen verkennen, want agrariërs en natuurbehoud gaan volgens ons prima samen. Een grote transitie is nodig! Wij zien hier een mooie kans om in het kader van Goed Goan een gesprek aan te gaan met onze inwoners en zullen daarvoor met andere partijen een motie indienen. **8**

Beleid kernen en detailhandel: we lijken daar achter de feiten en de plannen aan te lopen ondermeer omdat het beleid niet actueel is. Er zijn een aantal visies toegezegd zoals over Detailhandel en de Burg Backxlaan. Kunnen de huidige visies sneller worden aangepast bv op hoofdlijnen en wat is daarvoor nodig? **9**

Ontwikkeling van toerisme en recreatie in het Vechtdal kan prima, maar wel met aandacht voor en behoud van de natuur. Dus niet eerst ontwikkelen en dan maar zien hoe de natuur het redt, maar eerst de natuur in beeld en dan de ontwikkeling die daar bij past. Hoe ziet het college dit? **10**

Duurzaamheid: Sport en duurzaamheid kunnen goed samenkomen in Zonnesportparken: het overkappen van de parkeerplaatsen bij de sportvelden met zonnepanelen. In deze tijd van schaarste van gronden moeten we zorgvuldig omgaan met onze ruimte en daarom kiezen we voor meervoudig ruimtegebruik: parkeren en energieopwek. Welke mogelijkheden ziet het college hier? **11 12**

Meer mogelijkheden voor (kleinere) windmolens op industrieterreinen is ook een voorbeeld van het stimuleren van duurzame energie-opwek en het gezamenlijk gebruik van grond. Hoe kan dit meer/snel mogelijk worden gemaakt? **13**

De culturele sector heeft moeilijke jaren achter de rug. Mooi om te zien dat er weer feesten en festivals worden gehouden. Ontmoeting, ontspanning, plezier en creatief bezig zijn doen een mens goed. Is er zicht op culturele organisaties/initiatieven die het niet lijken te redden en die met een eenmalige of tijdelijke ondersteuning wel weer verder kunnen? **14**
Zijn er al plannen uitgewerkt over het tentoonstellen van de Schat van Dalfsen? **15**

De uitgangspunten van het college zoals ze zijn genoemd in de Notitie van wegen en richting geven kunnen we steunen, ze geven een goede richting aan.

Wat betreft de toegezegde informatie over inzet reserves voor grote projecten zien we dit graag uitgewerkt met een overzicht van welke grote projecten er aan komen, welke kosten hiervoor worden verwacht en een tijdsplanning, zodat we een goede afweging kunnen maken en de bedragen ook daadwerkelijk kunnen labelen en wegzetten in de tijd. **16**

Voorzitter, we begonnen deze beschouwing met onze zorgen over vrede en veiligheid, over groeiende ongelijkheid en afbrokkelend vertrouwen.

Als ChristenUnie weten we ons, ook in deze dingen, afhankelijk van onze Schepper. Dat geeft ons een extra verantwoordelijkheid voor deze wereld en voor onze naaste en tegelijk een vertrouwen dat we het niet alleen hoeven te doen. In dit vertrouwen gaan we graag aan het werk.

Dick van Gelder, Dick Homans en Rietje Lassche

“Op koers...”

De titel van het coalitieakkoord luidt: ‘Veel te doen in Dalfsen’. En dat blijkt...

De nieuwe raad is nog maar net begonnen met de eerste etappe van deze raadsperiode en er dienen zich financieel diepe dalen en hoge bergen aan. Bij de PPN wordt gevraagd om vooruit te kijken, maar dat is lastig als er zoveel bochten in de weg zitten. Na elke bocht doemt er weer een onverwachte uitdaging op.

We denken daarbij aan de gevolgen van corona, de opvang van Oekraïners, de stijgende energieprijzen, de krapte op de arbeidsmarkt, de stikstofproblematiek en de onzekerheid die daarbij komt kijken voor onze inwoners. Het college geeft dan ook terecht aan dat veerkracht benodigd is. We willen hier aangeven dat we wat betreft de vluchtelingenstroom erg blij zijn met de medewerking en initiatieven vanuit de Dalfser samenleving.

In ons verkiezingsprogramma hebben we aangegeven dat we samen Vitaal en Veerkrachtig willen zijn. We zien dan ook dat samen vitaal en krachtig (mee)bewegen een noodzakelijk goed is om de juiste keuzes te maken. Een goede informatievoorziening/ communicatie is een essentiële voorwaarde om goede kaderstelling te kunnen geven.

Dalfsen staat er goed voor wat betreft de financiën. Door gedegen financieel beleid in het (nabije) verleden kunnen we tegenvallers opvangen en onze inwoners/ ondernemers te hulp schieten indien nodig. Denk hierbij aan het sociaal domein, het corona-noodfonds en de huidige energieprijzen. Dat willen we graag zo houden. Grote uitgaven komen op ons af zoals het Integraal Huisvesting Plan, vervanging kunstgrasvelden sportverenigingen, centrumplan Dalfsen, herinrichten Backxlaan, vervanging kapitaalgoederen en hoe gaan we de puzzel van betaalbare woningen voor onze eigen inwoners invullen? We willen daar nu toch echt oplossingen voor zien.

De inkomsten vanuit het Rijk betreffen de grootste inkomende geldstroom voor Dalfsen. En juist die is de laatste jaren onderhevig aan onvoorspelbare schommelingen. Het laatste jaar en nu met de meicirculaire valt deze positief uit. Maar wat gebeurt er als het Rijk moet bezuinigen door de huidige problematiek in de wereld? Wij willen deze financiële onzekerheden nu al aankaarten en ons er op voorbereiden. Daarom willen we het huidige financiële beleid voortzetten. Hoeveel is het met het onderzoek naar “Zero-based” begroten?¹

Door deze werkwijze toe te passen, komt er hopelijk een beter evenwicht tussen begroting en resultaat. Wij kunnen ons voorstellen dat we een aantal programma’s in onze begroting samenvoegen, zodat budgetoverhevelingen tussen de huidige negen programma’s veel minder worden en er arbeid- en kostenbesparend gewerkt kan worden.

We vragen het college de ontwikkelingen in het Openbaar vervoer goed te volgen en ons op de hoogte te houden. We willen er zorg voor dragen dat de gemeente goed en veilig bereikbaar blijft. Het plan om OV-Hubs te ontwikkelen vinden we een mooi initiatief, hierbij is regionale samenwerking gewenst.

We willen het gebruik van de fiets stimuleren en inzetten op het ontwikkelen van (nieuwe) fiets- en wandelpaden vooral tussen de kernen. Hiervoor zal wellicht geld vrijgemaakt moeten worden. (Denk aan fietsroute Nieuwleusen-Punthorst / Dalfsen-Ommen / Lemelerveld-Raalte etc.).

Wij stellen voor om het fietspad Maneweg t/m Hongerveld te verbreden en bij het laatste stuk voor de aansluiting met de gemeente Ommen een tweede fietspad aan te leggen, parallel aan het huidige, waarbij op beide paden eenrichtingsverkeer wordt ingesteld. Op deze manier kan de fietsveiligheid worden verbeterd zonder al te veel in te grijpen in de bosrijke omgeving en de mooie oude houtwallen. **2**

Met de komst van de Omgevingsvisie slaat Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR) een nieuwe weg in. Inzet op vitale kernen en een kansrijk buitengebied. Het nieuwe beleidsplan geeft ruimte om beter in te kunnen spelen op ideeën en behoeften vanuit de samenleving. Hiermee sluit onze gemeente aan bij de wens voor inwoner-betrokkenheid, burgerparticipatie en zelfwerkzaamheid van onze inwoners in de openbare ruimte. Om op lange termijn kosten te besparen, willen we het wegenonderhoud naar niveau B brengen. De memo met knelpunten laat zien waar dat onder meer aan de orde is. We willen zoeken naar een oplossing voor de Rondweg. Bent u bereid hierover in gesprek te gaan met de provincie? **3**

De komende jaren staat het Integraal Huisvestingsplan voor het onderwijs op de agenda van de raad, waarbij Gemeentebelangen het belangrijk vindt dat scholen passende gebouwen hebben met een gezond binnenklimaat, zowel letterlijk als figuurlijk. Elk kind verdient een gezonde leeromgeving. Is al iets bekend over de uitvoering van het Huisvestingsplan en de kosten? **4**

Wij kunnen ons vinden in het standpunt van het College van B&W om niet te bezuinigen op maatschappelijke voorzieningen. Zij zijn spin in het web als het gaat om preventie, maar ook geletterdheid en ondersteuning bij allerlei vaardigheden die de samenleving van ons vraagt. Mede op ons verzoek is het college in gesprek gegaan met alle partijen in het welzijnswerk om te verkennen of samenwerken wellicht financieel voordeel op zou leveren. De samenwerking tussen de verschillende partijen levert dan wel geen financieel voordeel, maar wel veel sociale winst op.

Preventie is belangrijk om verslavingen te voorkomen. We willen verenigingen faciliteren om (meer) voorlichting te geven samen met partners om vroegtijdig te signaleren. Hoe gaat u dat uitvoeren? **5**

Op het gebied van armoedebestrijding vragen wij uw aandacht voor de minima, daaronder scharen wij ook de 'werkende armen'. Door de combinatie van hoge gasprijzen, duurdere boodschappen en brandstoffen dreigen meer mensen in de problemen of nog grotere problemen te komen. De mogelijkheid bestaat dat mensen een tweede baan gaan zoeken en dat kan gevolgen hebben voor zorgtaken, vrijwilligerswerk en de eigen gezondheid. Ziet u kans om dit in VNG verband aan te kaarten om te komen tot structurele oplossingen? **6**

Evenementen zorgen voor een aantrekkelijke leefomgeving en een gevoel van samen zijn. We willen ruimte bieden aan vernieuwing, ontwikkeling en duidelijkheid op het gebied van veiligheidsmaatregelen en passende of soms op maat verlenen van vergunningen. We horen nog te vaak dat iets niet kan, we horen liever dat uitgelegd wordt wat wel kan. Ook in het kader van bestuurlijke vernieuwing verwachten we een pro-actieve houding van de ambtenaren.

Het Waterfront in Dalfsen is een pleisterplaats geworden met horeca-ondernemers. Daarbij is de pleziervaart op de Vecht ook fors toegenomen. Dit geeft reuring in Dalfsen en dat is goed voor ondernemers en geeft veel gezelligheid, mits er een goede balans is tussen rust en reuring. Goed overleg met omwonenden en initiatiefnemers speelt hier een belangrijke rol. We willen meer mensen laten genieten van de Vecht. De toegang tot de haven is niet ideaal en ook de haven zelf wordt te klein. Ziet u mogelijkheden om de haven uit te bereiden

en onderzoek te doen naar meer strandjes/ (water)speelmogelijkheden in de buurt van het dorp Dalfsen en het Overijssels kanaal? **7**

De inwoners van Dalfsen zijn over het algemeen fysiek gezond en we moeten zorgen dat dit zo blijft. Samen doen en beleven is daarbij uitermate belangrijk. Het zou mooi zijn als we nog meer mensen kunnen stimuleren om te gaan bewegen. Dat vraagt nog meer inzetten op voorlichting en om een aantrekkelijke en toegankelijke openbare ruimte en voorzieningen. Hierbij is geld nodig voor onderhoud, vervanging maar ook ontwikkeling. Denk aan het verduurzamen en meer rendabel maken van de zwembaden in de gemeente. Zwembad de Meule heeft dringend behoefte aan een opknapbeurt. Daar is echt sprake van achterstallig onderhoud. We verwachten dat u dit zo spoedig mogelijk oppakt. **8**

De eerder opgelegde taakstelling op de jeugdzorgmiddelen blijkt niet haalbaar. We kunnen het eens zijn met het voorstel om deze niet verder door te voeren. Gemeentebelangen vindt het belangrijk dat elke jeugdige passende, kwalitatief goede hulp krijgt. De afgelopen jaren zien we een toename van psychische klachten bij jongeren. Hoe is de situatie in Dalfsen? **9**

Landelijk lijken de financiële problemen rondom jeugdhulp alleen maar groter te worden. Voor Dalfsen is dit nog niet duidelijk, daarom zouden we graag een analyse zien. Wellicht kan deze door het RSJ worden gepresenteerd? **10**

Door instroom van asielzoekers en Oekraïners zal het aantal mensen in de bijstand zeer waarschijnlijk oplopen. Zijn we daar op voorbereid en nog belangrijker willen en kunnen ondernemers meewerken om deze mensen aan het werk te krijgen? **11**

Een gemeentelijk energiebedrijf zien wij als een kans en we horen graag wat de stand van zaken daarvan is. Mogen wij ervan uitgaan dat door de provincie beschikbaar gestelde subsidies t.b.v. van de energietransitie zoveel als mogelijk benut worden? **12**

Gemeentebelangen maakt zich zorgen over de hoge energieprijzen en de financiële gevolgen hiervan voor onze inwoners. Vooral voor de mensen met een lager inkomen kan dit grote gevolgen hebben. Mensen met een koopwoning zijn niet altijd in staat om zelf maatregelen nemen. Wij willen deze groep graag ondersteunen, ziet u hier mogelijkheden voor? **13**

De grondstoffen zijn/worden schaars en hergebruik van materialen in de breedste zin wordt steeds meer normaal. Het is goed om bedrijven/kringloopbedrijven te stimuleren om met innovatieve oplossingen voor recycling te blijven komen. Hoeveel zijn de Dalfser (kringloop)bedrijven daarmee? **14**

Omgekeerd inzamelen is in Dalfsen al gemeengoed geworden, hergebruik stimuleren. Een goede voorlichting over belang/nut daarvan is belangrijk, ook om het betaalbaar te houden. Ziet het college voldoende mogelijkheden om hier invulling aan te geven zodat hier meer winst behaald kan worden? **15**

Samen met onze inwoners willen we blijven werken aan een mooie en schone leefomgeving. Het scheiden van afval is en blijft belangrijk. Hierdoor gaan minder grondstoffen verloren. We streven naar minder afval. We sluiten daarom aan bij landelijke campagnes. Grof afval, dat te groot is voor de (ondergrondse) container, moet een inwoner dichtbij en makkelijk kwijt kunnen. Waar mogelijk in elke kern van onze gemeente. We zien graag de mogelijkheden tegemoet. **16**

We krijgen steeds meer klachten over houtrook. Mensen ervaren gezondheidsklachten, kunnen niet meer buiten zitten of zelfs niet met het raam open slapen. Kan de gemeente nog meer doen dan voorlichting geven? **17**

Een stevige woningbouwopgave betekent ook een grote economische- en duurzaamheidsstimulus voor de gemeente Dalfsen. Sinds de vorige PPN is de krapte op de woningmarkt alleen maar toegenomen. Het is dringend nodig om daar een inhaalsprint te maken. Er zijn lange wachttijden voor een sociale huurwoning en starterswoning terwijl de verkoop in de vrije sector lastiger wordt. De woonvisie geeft een verdeling aan van 50 procent vrije sector, 30 procent sociale huur en 20 procent sociale koop. Onze fractie ziet daar graag een aanpassing in om 10 procent meer sociale koopwoningen te bouwen ten koste van de vrije sector (-10 procent) Hoe denkt het college daar over en wat zijn de consequenties daarvan? **18 A**

En hoe gaan we recreatiewoningen daar waar mogelijk omzetten naar permanente bewoning om de doorstroming op de woningmarkt te mede te bevorderen? **19**

Het maximale aankoopbedrag voor een starterslening is nu 300.000 euro. We zouden graag aansluiten bij de nationale hypotheekgarantie. **20 A**

De plannen voor het aanpassen van het centrum van Dalfsen zijn uitvoerig met alle stakeholders besproken en nu is het wachten op de uitvoering. Wanneer gaat de schop in de grond? De deadline voor het ontvangen van de Provinciale subsidie is aangegeven op eind 2023 en dan moeten de werkzaamheden afgerond zijn. Is deze planning nog steeds realistisch en wanneer krijgen we een voorstel op tafel met de definitieve plannen? **21**

Het Dalfser industrieterrein is vol. Wanneer kunnen we het onderzoek naar nieuwe locaties tegemoet zien? **22**

Dalfsen is een plattelandsgemeente en daar zijn we als Gemeentebelangen trots op. De Agrarische sector heeft ons veel gebracht, en heeft het nu zwaar te verduren. De door het Rijk voorgestelde stikstofmaatregelen in de landbouw, zullen een enorme impact hebben op zowel de sector als de leefbaarheid van het platteland. Wij kunnen ons vooralsnog niet vinden in het onverkort uitvoeren van deze voorgestelde maatregelen. We vinden dat er niet over mensen, in dit geval agrariërs, maar mét mensen gesproken dient te worden over hun toekomst. We spreken de verwachting uit dat dit besef niet alleen in Overijssel maar ook in Den Haag doordringt. Hoe denkt u daarover en kunt u dit signaal doorgeven? **23**

Deze sector is ook als eerste in beeld als het gaat om vrijmaken van ruimte. Gemeentebelangen wil dat daarom eerst gekeken wordt naar welke kansen er zijn bij vrijkomende bedrijven. Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld: combinaties van agrarische activiteiten met recreatie, dagbesteding, toerisme en onderzoek naar Tiny Houses. Voor uitbreiding van agrarische bedrijven en schaalvergroting zal maatwerk nodig zijn om de ondernemer en de omwonenden samen de benodigde ruimte te gunnen. Wij vinden het van belang dat voor lokale agrarische ondernemers een langjarig perspectief geboden wordt in relatie tot natuurbeheer en onderhoud van het buitengebied.

De Witte Anjer staat symbool voor de waardering voor veteranen. Het Nationaal Comité Veteranendag vraagt gemeenten om hun veteranen te eren en te waarderen met een Witte Anjerperkje. Bent u bereid om met het veteranencontact Dalfsen te kijken waar een Witte Anjerperkje in Dalfsen zou kunnen komen? **24**

Dalfsen zit financieel stevig in het zadel en dat willen we ook graag zo houden. Daarbij hebben we ook ambities en willen we kunnen inspelen op veranderende situaties.

Samen wonen, samen leven en samen werken in een financieel gezond Dalfsen is de koers die we graag blijven volgen en verder willen uitwerken. We bedanken iedereen die heeft meegewerkt aan deze Perspectief nota en wensen iedereen een veilige en voorspoedige rit.

De fractie van Gemeentebelangen:

Jolande Upper, Wim van Lenthe, Herman Kleine Koerkamp, Ingrid Kappert, Gerard Jutten, Mariëtte Holterman, Jelle Hekman en Inge Haarman

Inleiding

De perspectiefnota 2022. De eerste perspectiefnota van deze raadsperiode. Echter, we hebben te maken met dezelfde coalitie en min of meer dezelfde verhoudingen in de raad. Toch zijn er ook deze verkiezingscampagne weer veel beloftes gedaan. Het is onze opdracht onze eigen beloftes waar te maken. Daarvoor hopen we op steun van die partijen die dezelfde beloftes gedaan hebben. Ook zijn wij benieuwd naar de prioriteiten die de nieuwe coalitie gaat stellen. Ja, deze perspectiefnota mag dan “beleidsarm” zijn maar wij gaan er toch niet vanuit dat de coalitiepartijen nog een jaar gaan wachten voor ze aan de slag gaan. Dank voor deze perspectiefnota die weer een stuk helderdere opgezet was dan in het verleden met een apart hoofdstuk over ambities en opgaves. Echter de inkleuring van deze ambities en opgaves was wat ons betreft op sommige onderwerpen wat vaag. Daarom zullen wij pogen via deze bijdrage wat kleuring te geven.

Financiën

Om die inkleuring te kunnen geven willen we eerst kort iets zeggen over het financiële perspectief van onze gemeente. En we houden dit kort want onze analyses én onze oplossingen zijn sinds jaar en dag dezelfde en bij u allen bekend. Maar het moet ons wel van het hart dat bezuinigen met het oog op naderende donderwolken (die vervolgens nooit kwamen) voor ons echt niet meer acceptabel is. Onze gemeente staat er financieel extreem solide voor. Onze reserves zijn ijzersterk en overall is een potje voor. Bezuinigen op voorzieningen als de bibliotheek, consultatiebureaus, de logopedie, vrijwilligersorganisaties, etc, etc zijn voor ons sowieso al een laatste redmiddel maar zulke ingrepen pleeg je als gemeente pas wanneer je jaar na jaar rode cijfers schrijft en er echte problemen dreigen. Daar was en is in Dalfsen geen enkele sprake van. De afgelopen jaren niet en ook de komende jaren niet. Daarom moeten wij gaan doen wat wij onze kiezers beloven. Investeren in die zaken die aandacht vragen.

Wat ons betreft moeten we de komende jaren extra inzetten op betaalbaar wonen, moet iedereen mee kunnen doen en maken we een start met het aanpakken van grote vraagstukken voor de toekomst zoals bijvoorbeeld de Rondweg Dalfsen. Omdat wij de inkleuring op deze thema's door het college nog niet goed konden duiden hebben wij om te beginnen wat vragen over de voornemens van dit college en sluiten we af met een aantal voorstellen van onze kant. We zijn benieuwd hoe andere fracties hier tegenaan kijken.

Hoe kleurt het college?

We vinden het mooi om te zien dat in deze perspectiefnota flink wordt ingezet op de kracht van onze inwoners en inwonersinitiatieven; de inwoner aan zet heeft u het genoemd. Onze vraag daarbij is wel; wat gaan we nu echt anders doen? **V1** Wij zijn fan van het idee van gebiedswethouders maar alleen als de organisatie daar ook goed op ingericht wordt. Duidelijke contactambtenaren voor gebieden én specifieke initiatieven en duidelijke lijnen binnen en buiten het gemeentehuis. Hoe gaat u dit aan vliegen en krijgen we hier nog een nadere uitwerking van te zien als raad? **V2**

Een ander onderwerp dat hier aan raakt is de communicatie naar en met inwoners. Wij krijgen veel klachten over de vaak juridische en formalistische toon van communiceren. Met name over de brieven van de gemeente Dalfsen valt veel te zeggen. Wij willen u hierbij dan ook oproepen om hier nadrukkelijker naar te kijken

en dus ook communicatie expertise in te zetten bij alles wat er vanuit ons huis richting de deurmat van onze inwoners verzonden wordt.

Ook lezen wij dat er een beleidskader “mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt” komt. Een onderwerp dat ons na aan het hart ligt. Wat onze fractie betreft is er werk aan de winkel om al die inwoners die nog niet mee doen maar dat wel willen te helpen. We denken dan een mensen met een beperking, leerachterstanden of nieuwe groepen als statushouders en asielzoekers. Om dit te realiseren zien wij graag een bredere doelstelling van onze Stichting Dalfsen Werkt. Kan het college al een tipje van de sluier geven? **V3**

Een ander punt waar we graag al wat meer duidelijkheid over ontvangen is de aanpak van onze infrastructurele knelpunten en het openbaar vervoer. Want hoe staat het met de integrale verkeersplannen voor Lemelerveld, Nieuwleusen en Dalfsen? **V4** Er komt een visie op de Burgemeester Backxlaan. Is deze er voordat er een integrale visie op het verkeer van Nieuwleusen is of ervoor? **V5** En wat wordt de aanvliegroute voor Lemelerveld en Dalfsen? **V6**

Een andere zorg die wij hebben is de achteruitgang van het openbaar vervoer in onze gemeente. We krijgen veel klachten uit Nieuwleusen vanwege het afschalen van de dienstregeling voor de bus. Er is vrees dat met de afname van het aanbod de vraag ook in zal zakken en we langzaam in dezelfde spiraal terecht komen zoals we die al jaren in Lemelerveld ervaren. Heeft het college aan de bel getrokken bij de provincie? **V7** Is het college het met ons eens dat de provincie de beloofde dienstregeling waar moet maken? **V8**

Als laatste zijn wij benieuwd hoe het staat met onze visie op de zwembaden? Is deze aanstaande? **V9** Wij hebben namelijk zorgen over de toegankelijkheid van het zwemmen en in onze gemeente en meer specifiek het (gebrek aan) school-zwemmen. We hebben mooie zwembaden en zijn dan ook van mening dat elk kind in onze gemeente regelmatig zou moeten zwemmen. Deelt u deze ambitie? **V10**

Natuurlijk zouden wij graag nog veel meer inkleuring voor de komende jaren zien maar ook wij beseffen ons dat veel nog uitgewerkt moet worden. Daar willen we het college dan ook de tijd voor geven. Echter, we hebben zelf ook verbeterpunten. We zoomen in op een drietal.

Onze voorstellen

De eerste gaat over betaalbaar wonen. Wij willen snelheid maken. Er moeten rap meer locaties ontwikkeld worden. Tegelijkertijd moet dit goed gebeuren. Met een goede programmering (betaalbaar en voor de juiste doelgroep) en met een correct participatietraject. Hiervoor vinden wij het essentieel dat we als gemeente meer regie nemen. Met name ook op inbreidingslocaties.

Als gemeente hanteren we een Reserve Sociale Woningbouw. Wat ons betreft dient deze voorziening ingezet te worden. Het geld ligt op dit moment op de plank, te wachten op invulling door de raad. Wij komen met een voorstel voor deze invulling. **M1**

Ons tweede punt betreft de huishoudelijke hulp. We zien dat het aantal uren per cliënt terugloopt. Er vindt een strenge selectie plaats bij cliënten. Jaar na jaar. Vaak met een steeds verder teruglopend aantal uren thuiszorg als resultaat. Ons bereiken schrijnende verhalen van bijvoorbeeld een hoogbejaard echtpaar dat slecht 1.5 uur hulp per week krijgt. Hoe goed onze zorgverleners ook zijn, in 1,5 uur maak je niet een heel huis schoon. Mensen voelen zich vervolgens gedwongen hiermee akkoord te gaan. Wat ons betreft bereiken we hierin echt een grens waarbij de kwaliteit voor de cliënt en de zorgmedewerker te ver in het nauw komt ten opzichte van de efficiëntie. Mensen gaan hierdoor steeds vaker steeds sneller achteruit. Dit moeten we niet willen. Wij willen de betreffende gezinnen ontlasten en het netwerk ontlasten en versterken. We zien daarbij nadrukkelijk ook de waarde van de sociale functie van thuiszorg.

In het verleden zijn er evaluaties gemaakt over de tevredenheid van onze inwoners die gebruik maken van thuiszorg. Echter, binnen deze onderzoeken was er geen sprake van een gelijkwaardige positie. Cliënten durven vaak niet aan te geven waar de onvrede zit uit angst datgene te verliezen dat men nog heeft. Daarom zien wij graag een onderzoek door een onafhankelijke partij. Is het aantal uren thuiszorg dat wij bieden aan cliënten echt voldoende voor onze inwoners? Wat is er nodig als we niet puur naar budget kijken? Is het bijvoorbeeld nuttig om meer te investeren zodat meer tijd besteed kan worden aan vroegsignalering? Is het college bereid dit op te pakken? **V11/M2**

Als derde willen wij voorstellen te investeren in thuisbegeleiding bij die gezinnen waar onze jeugdverpleegkundigen dit zinvol achten. Gesprekken met onze jeugdverpleegkundigen wijzen uit dat er een grote behoefte is aan extra ondersteuning voor die gezinnen die nog niet in de jeugdhulp terecht zijn gekomen maar die wel net even dat extra beetje hulp of begeleiding kunnen gebruiken. De preventieve werking die hiervan uit gaat is wat ons betreft groot en het waard om te investeren. Juist om te voorkomen dat ze in de (veel duurdere en ingrijpender) hulpverlening terechtkomen.

Onze inschatting is dat hier één fte voor nodig is en wij stellen dan ook een pilot voor vier jaar voor met geschatte kosten van 200.000. **M3**

En dan nog een laatste hartenkreet van onze kant. Wij begrijpen dat de locatie “De Lantaren” uiteindelijk niet geschikt bleek voor de opvang van asielzoekers. Echter, de opgave om zowel asielzoekers als statushouders te huisvesten is groot. In beide categorieën scoort Dalfsen niet goed. In onze gemeente is dan ook bijvoorbeeld nog nooit een AZC gevestigd. Wat onze fractie betreft doet Dalfsen een duit in het zakje als gaat om het opvangen van die mensen die dat nodig hebben. Bij deze daarom een oproep aan het college; kijk breder dan alleen bestaande locaties maar onderzoek ook de kansen voor bijvoorbeeld een nieuw AZC. **V12**

Wij zijn benieuwd naar de antwoorden van het college en naar de beloofde uitgestoken hand van de coalitie.

Dank u wel voorzitter.

Leander Broere
Ton de Vries

Ons schip ligt op koers, de wind vol in de zeilen!

Voorzitter,

Voor de beschouwingen voor de Perspectiefnota 2023-2026 ziet de CDA-fractie dat ons schip op koers ligt met de wind vol in de zeilen. Echter... in het ankerketting zit een zwakke schakel, aan ons om deze op tijd op te sporen voordat het schip vroegtijdig voor anker gaat...

Zometeen ga ik in hoe de CDA-fractie ons schip op koers wil houden zodat we voorkomen dat we vroegtijdig voor anker gaan. Allereerst dank aan een ieder die een bijdrage heeft geleverd aan deze Perspectiefnota, de beantwoording van de technische vragen en de technische sessie.

Namens de CDA-fractie geef ik met inachtneming van onze christelijke identiteit en de kernwaarden gespreide verantwoordelijkheid, solidariteit en rentmeesterschap onze beschouwing. Eerst wil ik ingaan op een aantal actuele thema's die ons momenteel aan het hart gaan.

Er ligt een roerig jaar achter ons, wederom was de COVID-19-pandemie bepalend. Veel van onze inwoners hebben het aan den lijve ondervonden en nog steeds laat het zijn sporen na. Wij hebben een enorme veerkracht van onze ondernemers en inwoners gezien. Het was dan ook een opluchting dat de meeste beperkingen begin dit jaar werden opgeheven, onwennig zelfs voor velen.

In de Perspectiefnota zien wij veel corona-effecten terug. Onze vraag is dan ook of er voldoende aandacht is voor de na-effecten van de pandemie? Hebben we onze inwoners en ondernemers in beeld en hoe gaat het college om met een eventuele ervaring van de pandemie in het najaar of winter? **#1**

Huisdieren zijn in deze periode voor een grote groep inwoners belangrijk gebleken, het levert bovendien een positieve bijdrage aan het welzijn van onze inwoners. Met een hond blijven mensen in beweging en is contact snel gelegd. Omdat de uitgaven voor veel inwoners stijgen en de CDA-fractie het welzijn wil bevorderen, stellen wij voor om de hondenbelasting af te schaffen. #M1

De vrijheid en opluchting die wij ondervonden met het opheffen van de meeste beperkingen van de coronapandemie, werden al snel overschaduwd door de Russische inval in Oekraïne. Vrijheid en democratie kwamen plotseling weer vol onder de aandacht als niet-vanzelfsprekende kernwaarden. Lang hebben we het onmogelijk geacht dat een dergelijk conflict op het Europese vasteland zou ontstaan. We zaten aan de buis gekluisterd om dit bizarre tafereel te aanschouwen.

Het kan dus.. en nog steeds duurt deze waanzin voort!

De impact van deze oorlog werd ook in onze dorpen zichtbaar. Inwoners die op eigen initiatief vluchtelingen opnemen of voor een onderkomen zorgen. Een enorme impact op de privésituatie, wij hebben hier dan ook enorm veel respect en waardering voor. Als CDA-fractie vinden wij dit echt geweldig. Heeft het college voldoende zicht op deze inwoners en hoe worden deze begeleid? Daarnaast vragen wij ons af hoe het verder gaat met bijvoorbeeld de groep vluchtelingen uit Oekraïne die op camping Tolhuis wordt gehuisvest, zijn er ook na de zomer mogelijkheden voor hen op deze locatie? #2 De kinderen uit Oekraïne volgen momenteel onderwijs in Vilsteren, bestaat er ook een kans dat deze kinderen opgenomen kunnen worden in het reguliere basis onderwijs? #3 Overigens willen wij ook oog houden voor statushouders, iedereen moet een eerlijke kans krijgen.

Nu de oorlog al weer een hele tijd duurt en waarschijnlijk zal voortduren, zijn er Oekraïners die graag langduriger willen hechten. Kunnen wij hen omscholen en inzetten op de arbeidsmarkt en hun kinderen onderwijs bieden? #4

De gevolgen van de oorlog merken veel inwoners ook in hun portemonnee. Energie en brandstof is flink duurder. Ook diverse levensmiddelen stijgen fors in prijs. Voor inwoners met een kleine beurs is het lastig om de eindjes aan elkaar te knopen. Hoe gaan wij hier in Dalfsen mee om? Er wordt incidenteel geld beschikbaar gesteld, maar is dit voldoende? #5

Dalfsen is bij uitstek een plattelandsgemeente: uitgestrekte weilanden, houtwallen, natuur en bedrijvigheid gaan hand in hand. Het is hier goed wonen en werken en de toerist omarmt ons mooie buitengebied. De afgelopen periode hangen er donkere wolken boven ons platteland. De aangekondigde stikstofbrief en het ontbreken van perspectief zien wij als een grote zorg. Welke impact heeft dit op onze agrarische bedrijven? Hoe zit het met de leefbaarheid en wie onderhoud straks ons buitengebied? Veel vragen, weinig antwoorden. Deze onzekerheid duurt maar voort en knaagt aan onze inwoners en de bedrijven in het buitengebied. Agrariërs zijn moedeloos en weten het gewoon niet meer...

Geen leefbaar platteland zonder gezonde boerenstand!

Wij onderschrijven natuurherstel, maar dit moet niet met stoom en kokend water worden gerealiseerd. Dat de natuur moet worden versterkt en de stikstofuitstoot omlaag moet erkennen wij. De wijze waarop nu gepresenteerd wordt is voor ons onaanvaardbaar en niet uit te voeren. Heeft het college voldoende zicht op de ondernemers in het buitengebied? Is er contact met agrariërs die zorgen hebben? En hoe staat het met de vorderingen van de plattelandsvisie? #6 Ook zien wij nog met regelmaat asbesthoudende daken, met name in ons buitengebied. Klopt het dat dit verzekeringstechnisch vanaf 2024 niet meer te verzekeren is? Lopen onze inwoners hierdoor een risico? #7

Wonen is en blijft voor het CDA een topprioriteit. Dalfsen realiseert meer nieuwbouw dan vergelijkbare gemeenten in de regio: hard nodig gezien de huidige woningmarkt! We willen de woningbouw in zowel de kernen als het buitengebied daarom verder versnellen. Wanneer kunnen we bijvoorbeeld de eerste tiny houses verwachten? #8 Bijzondere aandacht blijven we houden voor betaalbare woningen voor onze jongeren (starters) en senioren in alle kernen. Een verschuiving in de verdeling van nieuwbouwwoningen – meer sociale koopwoningen ten opzichte van vrije sectorwoningen – is voor ons daarom een serieuze optie.

In maart waren de gemeenteraadsverkiezingen, deze pakte voor de CDA-fractie positief uit! Helaas wisten minder inwoners de weg naar de stembus te vinden. Voor raad en college is er dus werk aan de winkel. Zijn we voldoende zichtbaar en weten de inwoners ons te vinden? Als fractie hebben wij een goed gevoel bij de bestuurlijke vernieuwing en het visiedocument Goed Goan. Wij zien hier wel graag tijdig een financiële onderbouwing, kunnen we daar bij de begroting op rekenen? #9

2026 wordt als 'Ravijnjaar' aangemerkt, dit gaat het CDA te ver...

Dan de perspectiefnota zelf. Ons schip ligt op koers, met de meicirculaire dat wind in de zeilen blaast. Net als vorig jaar zijn we sterk afhankelijk welke beslissingen het Rijk neemt, dit is wat ons betreft een van de zwakste schakels in het anker. Het blijft daardoor lastig begroten. We ondervonden het met de begroting vorig jaar, maar ook de jaarrekening bevestigde dit.

De financiële situatie van onze gemeente is onveranderd goed. We kunnen ons vinden om blijvend conservatief te begroten, helemaal gezien de grote uitgaven die ons te wachten staan. Wel zien we uit naar een lijst met grote investeringen voor de komende jaren, we hebben er wel ideeën bij maar zien graag – op korte termijn – het complete beeld inclusief een prioriteringsvoorstel op basis van de huidige inschattingen. #10

Naast de grote investeringen zien wij ook ruimte voor investeringen op korte termijn. Wij denken hierbij aan:

- Fietsverbindingen: kan het college bij de begrotingsbehandeling een prioritering geven? #11
- Ontspanning aan de Vecht, zowel uitbreiding haven als een zwemstrandje.
- Het gebied rondom het Palthebos verder uitwerken tot een breed toegankelijk gebied. Wat ons betreft wordt het een 'museumkwartier'. Hiermee versterken wij de leefbaarheid.

Wat de leefbaarheid betreft zien we dit ook terug in het hart van Hoonhorst waar – net als bij 't Witte Peerd --- dorpsbewoners de armen ineenslaan en zelf zorgen dat de kern leefbaar blijft. Deze ontwikkelingen blijven wij op de voet volgen.

Met de behandeling van de jaarrekening heb ik aangegeven om het bedrag van ambities raad te willen verhogen, ik zou hier met de Perspectiefnota op terugkomen. Een aanzet voor onze ideeën heb ik hierboven uiteengezet. Bij nader inzien vinden wij een 'projectenpot' een betere omschrijving. Bij een positieve begroting is ons voorstel om deze jaarlijks te vullen met een substantieel bedrag, zodat voor raad en inwoner duidelijk is waar we voor sparen. #M2

Voor de enorme uitgaven voor indexering lonen, inflatie en cao-ontwikkelingen worden wij deels gecompenseerd vanuit het Rijk. Passende lonen bij dito functie houdt ons personeelsbestand stabiel. Wij hebben hier uiteraard begrip voor. Daarnaast zijn de secundaire arbeidsvoorwaarden even zo belangrijk. Deze combinatie moet er wat ons betreft voor zorgen dat de samenstelling van het ambtelijk apparaat stabiel is en dat kwaliteit gewaarborgd blijft.

De CDA-fractie is verheugd dat de bezuiniging op de maatschappelijke voorzieningen, waaronder de bibliotheek, is teruggedraaid. Is de bibliotheek hier ook daadwerkelijk voor langere tijd mee geholpen? #12 Daarnaast worstelen maatschappelijke organisaties met de huisvestingskosten en personeelskosten. Kan dit evenals de energiekosten in de 2^e bestuursrapportage worden meegenomen? #13

Richting geven: een duurzame en stabiele koers biedt ruimte voor de toekomst!

Het college vraagt een reactie op richtinggevend uitspraken, wij willen graag het volgende meegeven:

- Zijn wij bereid een niet sluitende begroting vast te stellen? Om niet onder toezicht van de provincie te komen willen wij toewerken naar een sluitende begroting voor 2025 en 2026. Incidenteel hebben wij er geen probleem mee om dit incidenteel ten laste van de reserves te brengen.
- Verhoging van de gemeentelijke belastingen is zeker geen eerste keus. Mocht dit onverhoopt wel aan de orde zijn dan zijn wij van mening dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen.
- Verhoging van de overige inkomsten is bespreekbaar, maar gezien de huidige financiële situatie is dit vooralsnog niet van toepassing.
- Het verder niet doorvoeren van de taakstelling jeugdzorg kunnen wij onderschrijven, de vorderingen die zijn geboekt stemt ons tevreden.
- Kritisch blijven kijken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van onze regelingen in het sociaal domein vinden wij ook van groot belang. Dit is een doorlopend proces.
- Onderhoudsniveau en beheer van de openbare ruimte. Veiligheid mag nooit in het gedrang komen. Wij vinden dat het huidige niveau gehandhaafd moet blijven. Wij willen wel graag investeringen doen die de veiligheid ten goede komen. Hierbij de knelpunten meenemen die zijn aangedragen door de plaatselijke belangen. Ook willen wij graag meer inzicht of het huidige onderhoudsniveau ons in te toekomst financieel parten speelt.
- De ambities op het gebied van duurzaamheid en klimaat willen wij handhaven, versnellen waar mogelijk maar dit moet geen doel op zich zijn. Het mag niet ten koste gaan van onze inwoners.

Het financiële jojo beleid van het Rijk blijft een lastige. Er zijn al eerder voorstellen gedaan om anders te begroten, hoe ziet het college dit? #14

Voorzitter, de CDA-fractie heeft hierbij een voorzet gegeven voor de begroting in het najaar. Wij zien voldoende mogelijkheden om het schip op de juiste koers te houden. Als we grote risico's mijden, het roer stevig in handen houden, lopen we niet vast op een zandbank.

Een financieel gezonde gemeente blijft ons uitgangspunt.

CDA-fractie Dalfsen.

Miriam Veldkamp, Luc Diepman, Anouk Zwakenberg, Roel Kouwen, Wim Prinsse en Bert Ruitenbergh.

Perspectiefnota bijdrage D66 Dalfsen,

Bij een eerste verkenning van de begroting voor volgend jaar werden er donkere wolken in het vooruitzicht gesteld. Nu, bij de meicirculaire, zijn deze wolken als sneeuw voor de zon verdwenen, alleen gaapt er nu opeens een afgrond in 2026. De neiging om met dystopische beelden onze begroting te kenmerken kennen we nu al jaren, alleen de waarheid is dat we financieel een utopie zijn, we staan in de top 10 van rijkste gemeenten van Nederland.

Maar andere dystopische beelden doemen wel op en daarbij zijn onze ambities hoog; ik noem toekomstbestendige, sociale, gezonde woon- en leefomgeving · Aantrekkelijke leefbare kernen voor iedereen · Eigentijds, aantrekkelijk en onderscheidend landelijk gebied · Lokaal geworteld, vitaal en innovatief ondernemerschap, regionaal aangehaakt. Opdat we komen tot: Inwoners leven in een gezonde leefomgeving · Inwoners zijn zelfredzaam · Inwoners maken deel uit van een vitale gemeenschap; zodat iedereen zelfstandig naar eigen vermogen mee kan doen aan de samenleving.

Hoge mooie ambities alleen schuiven er behoorlijke donkere wolken nu voor de zon of ze zijn er al, alleen niet op gemeentelijke financieel gebied, maar ik noem een coronacrisis die komt en gaat en diepe sporen trekt, van leerling gesteldheid tot bedrijfsleven en van longcovid tot persoonlijke leed, een woningcrisis die maakt dat oud en jong geen woning kunnen vinden, slechts een rijke westerling kan hier nog een huis kopen; een vertrouwenscrisis in de overheid; een vluchtelingcrisis; een klimaatcrisis; een biodiversiteitscrisis; een stikstof en PFAS-crisis; een inflatie en koopkrachtcrisis; een energiecrisis en later dit jaar, een verwachte vraaguitval en mogelijk een recessie.

Er komt een hoop ons af, maar met onze ongelofelijk diepe zakken kunnen we ook een hoop pareren.

Voor leerlingen kunnen we inzetten op meer preventie, meer sport en meer kansen. En meer tijd voor dit alles, als we zouden besluiten tot middelbaar onderwijs in de kern Dalfsen. Iets wat ook goed aansluit bij de gewenste doorlopende leerlijn. <1>

De woning crisis kunnen we te lijf door ons actief grondbeleid daadwerkelijk actief op te gaan pakken. En nu is de tijd. We kunnen daarvoor als gemeente nog steeds relatief goedkoop lenen terwijl de inflatie die lening haast laat verdampen. En wie weet kunnen we zo ook ruimte creëren voor vluchtelingenopvang in onze gemeente. <2>

We kunnen investeren in de aanpak van energiearmoede, bijvoorbeeld d.m.v. garantstellingen, opdat de woningcoöperatie versneld kan gaan isoleren. Onze energiecoaches pro actief de wijk insturen en i.p.v. van Google Street view een Dalfsen heatview te maken. En de daad bij het woord voegen door de focus nu op onze eigen energie coöperatie te leggen, die dan energie kan leveren aan al onze buitenverlichting die versneld voorzien kan worden van LED. . <3>

Ons bedrijfsleven kunnen we helpen door de ruimte bij Hessenpoort te gaan verkennen. . <4>

En we kunnen investeren in biodiversiteit door anders te gaan maaien. In de investeringsbegroting zie ik nog een opgave voor een klepelmachine, maar we moeten niet meer klepelen en zuigen. Een simpele investering in een maaibalk helpt direct de biodiversiteit. (btw een maaibalk is goedkoper dan een klepelmaaier) Maar ook inzetten op voorlichting, opdat aanwonenden niet zelf hun zitmaaier gaan pakken als het gras wat hoger staat. En aanwonenden zijn ook vaak agrariërs, hen moeten we perspectief bieden en helpen met hun verdienmodel. En dat komt uiteraard grotendeels bij landelijk en de provincie overheid vandaan, maar wij kunnen ook wat. Bijvoorbeeld inzetten van transitie coaches of, ik noem iets simpels, het afschaffen van precario rechten op een kraam met streekproducten op onze eigen markten. . <5>

Vertrouwen in ons kunnen we herstellen door een pilot op te zetten met een burgerberaad en te investeren in 'Goed Goan'.

Als we al deze investeringen goed timen, ondersteunen we ook daar onze plaatselijke economie weer mee en kunnen we de verwachte vraaguitval en de economische zware tijd, die eind dit jaar en volgend jaar in het verschiet ligt, verzachten. Wij pleiten voor Anticyclisch beleid. En, last but not least, laten we de koopkracht van onze inwoners helpen, door nu eens niet onze lasten te verhogen.

Kortom vanaf volgend jaar gericht investeren met onze overschotten, soms incidenteel soms structureel, maar altijd met een aanzienlijke opbrengst, opdat we het ravijn van 2026 af wenden. Bang zijn en in een hoekje zitten en hopen tot het overgaat is nu niet de manier. Aanpakken en durven wel!

Bernard Smalbraak
D66 Dalfsen

ALGEMENE BESCHOUWINGEN VVD BEGROTING 2023-2026

“Alles wat we horen is een mening, geen feit. Alles wat we zien is een perspectief, niet de waarheid.”

Marcus Aurelius (Romeins keizer)

Bouwen aan onze toekomst

Voorzitter,

Daar is ie dan, de PPN 2023-2026. Ook dit jaar zijn we hierin weer meegenomen in een achtbaan van uitersten. Van grote verliezen naar grote overschotten Na de meicirculaire. We zijn benieuwd wat de septembercirculaire te weeg gaat brengen. Onze conclusie is dat we de afgelopen jaren een spannende achtbaanrit hebben meegemaakt, waar we nu nog midden in zitten.

In maart hebben de verkiezingen geen grote verschuivingen teweeg gebracht in Dalfsen. De huidige coalitie is er een die al een aantal jaren in het zadel zit. Onze verwachting was een coalitiedocument met daarin een concretisering van de visie. Een leidraad om het beleid van de komende jaren te kunnen volgen. Helaas is dat niet het geval. Uitvloeisel daarvan is deze PPN. De coalitie wil samen met ons, de oppositie, aan de slag om de plannen voor de komende 4 jaar verder uit te werken. Nobel, maar wij hadden verwacht dat de eerste aanzet stukken concreter zou zijn. Nu dat niet het geval is, nemen we graag het initiatief om voor de onderwerpen die wij van belang vinden doelen te benoemen, daarbij te kijken naar de uitdagingen en uiteindelijk te komen tot concrete ambities [1].

Wonen

De VVD wil voldoende en betaalbare woningen hebben in Dalfsen, waarbij het landelijke karakter behouden blijft. Met name starters, senioren en de middeninkomens kunnen moeilijk een woning krijgen.

Uitdagingen voor de komende 4 jaren op dit gebied zijn wat de VVD betreft:

- Hoge prijzen bouwgronden en woningen
- De bouwopgave die vanuit de regio Zwolle op ons af komt vs het behoud van het landelijke karakter van Dalfsen
- Goede verdeling sociale huur en koop
- 10% van de huurwoningen gaat naar statushouders

Dit vraagt om actie vanuit de gemeente. We moeten snel woningen gaan bouwen. Procedures versnellen, maar deze wel zorgvuldig doorlopen. Als er sprake is van onvoldoende capaciteit op het gemeentehuis, dan deze kennis van buiten halen. In de grote kernen kunnen dan meerdere grote nieuwbouwtrajecten gelijktijdig lopen. Ziet het College mogelijkheden om procedures te versnellen (eventueel met extra inhuur) [1]?

In Dalfsen hebben we structureel te weinig sociale huurwoningen. De woningcorporatie geeft aan klaar te staan om te starten. We merken ook hier dat zij wachten op de gemeente. Wat de VVD betreft lopen we deze achterstand de komende jaren in. Bent u het met ons eens dat het mogelijk moet zijn om deze achterstand de komende 4 jaren in te lopen [2]? Zo niet, aan welke termijn denkt u dan [3]?

Een groot probleem om betaalbare woningen te krijgen zijn de prijzen voor grond en materialen. Daarnaast is de krapte op de arbeidsmarkt hier ook debet aan. Het wordt nu tijd om snel maatregelen in te zetten om deze prijzen te verlagen. Deels doet Dalfsen dat al, maar wat de VVD betreft zijn is de gemeente nog te voorzichtig (proefje hier, proefje daar). Maak werk van bouwen als groep (CPO), tiny houses, flexibele woningen, erfpacht, splitsen van woonerven in het buitengebied, behoud van betaalbare huurwoningen door maximering van de WOZ-waarde in de puntentelling van de woning. Welke van de genoemde maatregelen zijn wat u betreft wel en niet haalbaar voor de gemeente Dalfsen [4]?

Economie

Een gezonde economie in Dalfsen zorgt voor bedrijvigheid, voor banen, voor winkels. Detailhandel, MKB en industrie zorgen voor deze economie. Doel is voor de VVD om de economie in Dalfsen draaiend te houden en uit te breiden door ruimte te geven in de vorm van beschikbaarheid van bedrijventerreinen in de 3 grote kernen, beschikbaarheid van winkelruimte, korte procedures en vergunningstrajecten en het stimuleren van innovatie.

Uitdagingen die we hier zien zijn:

- Beschikbaarheid vierkante meters bedrijventerreinen in de 3 grote kernen
- Grondprijzen bedrijventerreinen
- Concurrentie vanuit Hessenpoort (wat we ook meteen als kans zien: lagere m2 prijs)
- Ligging huidige bedrijventerreinen tov woonwijken
- Leegstand winkelpanden

Wat de VVD betreft hebben we over 2 jaar een nieuwe locatie voor een bedrijventerrein in de kern Dalfsen. Natuurlijk willen we ook voldoende voorraad grond hebben in de kernen Nieuwleusen en Lemelerveld.

Energietransitie

De komende jaren moeten de maatregelen die we nemen tav de energietransitie merkbaar zijn, maar vooral ook meetbaar. In 2030 heeft de gemeente Dalfsen deze doelstellingen voor 50% bereikt. Op dit moment blijft de capaciteit op het net nog achter, waardoor we het risico lopen dat we deze doelstelling niet gaan halen. Hoe kijkt de wethouder naar dit risico [5]?

Wat ons betreft zijn dit de voornaamste uitdagingen:

- Voldoende capaciteit beschikbaar op het net
- Haalbaarheid doelen 2030 als er onvoldoende capaciteit beschikbaar is op het net
- Ontwikkelingen in duurzame energie
- Creëren win-win situatie voor initiatiefnemer(s) en omwonenden
- Betaalbaarheid aanpassingen aan woningen (bv aanschaf warmtepomp)
- Voldoende oplaadcapaciteit voor auto's en fietsen

Het Gemeentelijk Energiebedrijf is een goed middel om initiatiefnemers en omwonenden te helpen met het opzetten van (grootschalige) duurzame energietrajecten. Ook kan het GEB buurtinitiatieven die uit de samenleving komen ondersteunen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan buurtbatterijen, kleine windmolens of kleine zonnevelden. Heeft het College nog aanvullende ideeën hoe we als gemeente buurtinitiatieven kunnen ondersteunen [6]? En heeft het College plannen om actief ideeën vanuit de gemeenschap te ondersteunen [7]?

Extra uitdagingen

Stikstofdossier

Hierover is op dit moment nog veel onduidelijk. Los van onze mening hoe dit traject nu wordt aangevlogen door de regering, de Provincie zal dit met de gemeentes op moeten pakken. Hoe weten we nog niet, maar we zullen dit samen met onze boeren, onze ondernemers en inwoners op moeten pakken als gemeente. De raadsbrede motie over dit onderwerp zien we later behandeld worden. Feit is dat dit onderwerp de komende jaren de agenda in de Raad zal domineren.

Gemeentefinanciën

Afgelopen jaar heeft de gemeente een winst gemaakt van €4.000.000. Wat ons betreft is dit niet acceptabel. In de toekomst moeten we voorkomen dat dit soort hoge overschotten hebben. We hebben als gemeente dan te behoudend begroot en investeringen in de samenleving niet gedaan die we wel hadden kunnen doen. We moeten wat ons betreft dus ruimer begroten. Ons enorm hoog weerstandsvermogen kan ons hierbij helpen. We stellen voor deze de komende 4 jaar af te bouwen naar maximaal 3. Dan is deze nog heel hoog en helpt het ons om grote investeringen te doen, zoals het Centrumplan en de herindeling van de Backxlaan [2].

Vluchtelingenproblematiek

Voor de komende jaren verwachten we als VVD dat we in de onze veiligheidsregio vluchtelingen moeten opvangen. Hierin hebben we niet meer zoveel te willen, het Rijk heeft de veiligheidsregio's opgedragen dit probleem op te pakken. Concreet betekent dit dat we in onze regio hier hoe dan ook mee te maken gaan krijgen. We roepen het College met de gemeentes in de regio zsm gezamenlijk te zoeken naar geschikte locaties en hier de omgeving dan ook vroegtijdig te betrekken.

Voorzitter, ik kom tot een afronding. We hadden nog veel meer onderwerpen willen behandelen. Helaas gaat dat ons in de 4 minuten die we beschikbaar hebben niet lukken. Op dit moment zien de financiën er stukken positiever uit dan enige weken geleden. We zijn reuze benieuwd hoe de vlag ervoor staat in november. Wat de VVD betreft gaan we de komende 4 jaar aan de slag: bouwen aan een goed fundament voor de toekomst.

Van de VVD mag u verwachten dat we u opbouwend kritisch zullen volgen en dat we graag meedenken om de begroting voor de komende 4 jaar sluitend, maar ook uitdagend te maken. Donderdag zullen we komen met concrete ambities als oppositie.

De VVD (steun)fractie

Gerrit Jan Veldhuis

Hugo Endeman

Vernon Brandsema

Scarlett Klein

Geel = vraag

Groen = mogelijke motie